

لیکونکی : پپ ایسکوبار (Pepe Escobar).
منبع اود خپریډو نیټه : گلوبال ریسرچ (2022-11-16).
ژباړونکی : پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل».

روسیه ، هند ، چین ، ایران هغه کواډ (څلورگونۍ) ګډ امنیتي تړون چي واقعاً مهم دي

Russia, India, China, Iran: The Quad that Really Matters

سویل ختیځه اسیا د یوې اونی لپاره د نړیوالو اړیکو په مرکز کې ځای لري لکه د یوې پرله پسې درې غونډې: د سویل ختیځ آسیا د هیوادونو د ټولني (آسیان) سرمشریزه په نوم پینه کې، د شلو ګروپونو (G20) سرمشریزه په بالي کې، او د آسیا - په بنکاک کې د پاسیفیک اقتصادي همکارۍ (APEC) سرمشریزه.

*****

اتلس هیوادونه چې د نړیوال اقتصاد نږدې نیمایي برخه تشکیلوي په کمبودیا کې د **کووید - 19 وبا** یا ایپیدیمي څخه وروسته د آسیا ن (ASEAN) په لومړي سرمشریزه کې استازیتوب وکړ ASEAN : 10 هیوادونه لکه، جاپان ، سویلي کوریا ، چین ، هند ، متحده ایالات ، روسیه ، آسټرالیا او نوي زیلانډ ..

د سرمشریزې رییس د آسیایي توکمپالني ځانګړتیا سره ، د کمبودیا لومړي وزیر **هون سین** (یا "کولمبیا" د تش په نامه "د آزادي نړۍ مشر" په وینا) وویل، عمومي غونډه یو څه ګرمه وه، مګر فضا یې تشنج نه وه: "مشرانو په بالغ ډول خبرې وکړې، هیڅوک یې نه پرېښودل". دا د روسیې د بهرنیو چارو وزیر **سرګي لاوروف** پورې اړه لري چې د سرمشریزې په پای کې واقعیا د پام وړیو څه څرګند کړي .

په داسې حال کې چې "په آسیان کې د امنیت او همکارۍ ټول شموله، پرانیستی، مساوي جوړښت" ستاينه کوي، **لاوروف** ټینګار وکړ چې څنګه اروپا او **نا ټو** "په هند- بحر الکاهل کې د روسیې او چین

گنو د ساتلو لپاره په سیمه کې پوځي کول غواړي "هغه وویل، د دې تگلارې څرگندونه دا ده چې "اوکوس په ښکاره توګه د جنوبي چین په سمندر کې د مقا بلې موخه لري".

لاوروف همداراز تینګار وکړ چې لویدیځ څنګه د **ناتو** د پوځي اتحاد له لارې آسیا ن "یوازې په نوم" مني او په بشپړه توګه "ناڅرګنده" اجنډا ته وده ورکوي ځکه څه هم روښانه ده چې **ناتو** څنګه "څو ځله د روسیې پولو ته تللي او اوس یې د **مادریډ** په سرمشریزه کې اعلان وکړ چې دوی نړیوال مسؤلیت په غاړه اخیستی دی "دا مور کلینر ته رسوي: "ناتو خپله دفاعي کرښه د چین جنوبي بحیرې ته حرکت کوي". او، **لاوروف** زیاته کړه، **بیجینګ** ورته ارزونه لري .

دلته، په لنډه توګه، زموږ د اوسني جیو پوليټیکل ناورین ښکاره "راز" دی. د **واشنګټن** لومړی لومړیتوب د **چین** کنټرول دی. دا پدې معنی ده چې د اروپا اتحادیه د یوریشیا کلیدي چلوونکو - **چین**، روسیه او ایران ته د نږدې کیدو مخه نیسي - چې د نړۍ ترټولو لوی وریا سوداګری / ارتباط چاپیریال رامینځته کولو کې بوخت دي .

د ایران په وړاندې د لسيزو اوږدې **هایپر جګړې** ته اضافه کولو سره، د اوکراین د تور سوراخ نه ختمیدونکې وسلې د جګړې په لومړیو مرحلو کې ځای لري .

د امپراتورۍ لپاره، ایران اروپا ته د ارزانه، کیفیت لرونکي انرژۍ چمتو کونکي څخه ګټه نشي اخیستلی. او په موازي توګه، روسیه باید له اروپایي اتحادیې څخه جلا شي. بل ګام دا دی چې اروپایي اتحادیه دې ته اړ کړي چې له **چین** څخه ځان پرې کړي .

ټول هغه څه چې په خورا وحشي، جنګ شوي سټراسین/نیو-کون لوند خوبونو کې مناسب دي: په **چین** باندې برید کولو لپاره، د **تایوان** په هڅولو سره، لومړی روسیه باید د اوکراین د وسیلې کولو (او ویجاړولو) له لارې کمزوري شي .

او په ټوله سناریو کې، اروپا په ساده ډول هیڅ اداره نلري.

پوتین، رئیسې او اردغان لار

د کلیدي یوریشیا نوډونو (غوټي) په اوږدو کې ریښتیني ژوند یو بشپړ مختلف عکس څرګندوي. تیره اونۍ په تهران کې د روسیې د لوړپوړي امنیتي چارواکي نیکولای پاتروشیف او د هغه د ایرانی سیال علي شمخانی تر منځ آرامه ناسته ترسره شوه .

دوی نه یوازې د امنیتي مسلو په اړه بحث وکړ بلکې د جدي سوداګرۍ په څیر - لکه د توریو چارج شوي سوداګرۍ په اړه هم خبرې وکړل .

د ایران د نفتو ملي شرکت (NIOC) به راتلونکې میاشت د گازپروم سره د 40 ملیارد ډالرو یو ترون لاسلیک کړي چې د متحده ایالاتو بندیزونه په پام کې نیولو سره، د گازو د دوو ساحو او شپږو تیلو ساحو پراختیا، د طبیعي گازو او تیلو تولیداتو تبادله، د LNG پروژې، او د بریښنا د جوړولو په برخه کې شامل دي. د گازو پایپ لاینونه .

د **ګرمیلین** په وینا، د پاتروشیف شمخانی له غونډې سمدستي وروسته ، **ولسمشر پوتین** ولسمشر **ابراهیم ریسی** ته بلنه ورکړه چې "په سیاست، سوداګرۍ او اقتصاد کې د ترانسپورټ او لوژسټیک په ګډون متقا بل عمل" ته دوام ورکړي .

د راپورونو له مخې د ایران ولسمشر د مسکو او تهران د اړیکو د "پیاوړیتوب" څخه ډیر "هرکلی" کړی دی. پاتروشیف په ښکاره توګه د تهران د وروستي رنگین انقلاب په جرات کې چې د امپراتورۍ د نه ختمیدونکي ها بېرېد جنګ په چوکاټ کې ترسره کېږي ملاتړ وکړ. ایران او EAEU د روسیې د تیلو د تبا د لې معاملې سره موازي د آزادي سوداګرۍ تړون (FTA) خبرې کوي. ډیر ژر، SWIFT ممکن په بشپړه توګه تیر شي. ټول نړیوال سویل ګوري .

د پوتین د تلفوني تماس سره سم، د ترکیې ولسمشر **رجب طیب اردوغان** - چې خپل ډیپلوماتیک کار ترسره کوي، او په سمرقند کې د ترکیې هیوادونو له سرمشریزې څخه بیرته راستون شو - تینګار وکړ چې متحده ایالات او ټول لویدیځ په روسیه برید کوي "تقریبا پرته له حده".

اردوغان دا څرګنده کړه چې روسیه یو "ځواکمن" دولت دی او د "لوی مقاومت" ستاینه یې وکړه. ځواب دقیقا 24 ساعته وروسته راغی. د ترکیې استخباراتو تعقیب ته اشاره وکړه، په ګوته کړه چې د استانبول په تلپاتې بوخت استقلال پیاده کوڅه کې ترهګریز برید د سوریې په شمال کې کوباني کې طرحه شوی و چې په حقیقت کې د امریکا ځواب وو .

دا په حقیقت کې د جګړې یو عمل دی او کیدای شي جدي پایلې ولري، په شمول په ناتو کې د ترکیې د شتون ژوره بیا کتنه .

د ایران څو اړخیزه ستراتیژي

د روسیې او ایران ستراتیژیک اتحاد په عملي توګه د یوه تاریخي ناګزیرتیا په توګه څرګندېږي. دا د هغه وخت یادونه کوي کله چې پخواني شوروي اتحاد د متحده ایالاتو / اروپا له بندیز وروسته د شمالي کوریا له لارې له ایران سره نظامي مرسته وکړه .

پوتین او **ریبسی** دا بلې کچې ته رسوي. مسکو او تهران د لویدیځ لخوا د وسلو د بندیزونو د ماتولو لپاره یوه ګډه ستراتیژي جوړوي .

ایران، په هر صورت، د بتونو لپاره د "اعظمي فشار" د ډولونو د ماتولو خورا ښه ریکارډ لري.

همدارنګه، دا اوس د "RICS" لخوا په BRICS (روسیه، هند، چین) کې وړاندیز شوي ستراتیژیک اتومي چتر سره تړاو لري .

نو، تهران اوس پلان لري چې د BRI، SCO، INSTC، د یوریشیا اقتصادي اتحاديې (EAEU) او د روسیې په مشرۍ د لوی یوریشیا ملګرتیا په چوکاټ کې خپل پراخ اقتصادي ظرفیت ته وده ورکړي .

د مسکو لوبه خالص پیچلې ده: د سعودي عربستان سره د تیلو د لوړې کچې ستراتیژیک اتحاد کې ښکیلتیا پداسې حال کې چې له ایران سره خپله ستراتیژیکه ملګرتیا ژوره کوي. د پاتروشیف له لیدني سمدستي وروسته، تهران اعلان وکړ چې په کور دننه جوړ شوی هابیرسونیک بالستیک توغندی د روسیې KH-47 M2 خنرال ته ورته دی .

او بل مهم خبر د اتصال له پلوه وو: د چاپهار له ستراتيژيک بندر څخه د ترکمنستان تر پولې پورې د اورگادي د يوې برخې بشپړول. دا پدې مانا ده چې د منځنۍ آسيا، روسيې او چينايي سيمو سره نږدې مستقيم ريل نښلول .

په دې کې د OPEC+ مهم رول، د BRICS+ پراختيا، او د سوداګرۍ، بيبي، امنيت، په رويل، يون، ريال، او داسې نورو کې د پانګونې قيمتونو کې د پين - يوريشيا ډرايو شامل کړی .

دا حقيقت هم شتون لري چې تهران نشي کولی د عمل د ګډ جامع پلان (JCPOA) په اړه د لويديځ د نه ختميدونکي ډله ايز ځنډ په اړه لږ پروا ونه کړي، چې معمولا د ايران اتومي تړون په نوم پېژندل کېږي. هغه څه چې اوس واقعا مهم دي په BRICS کې د "RICS" سره ژورې اړيکې دي.

. تهران په ويانا کې داروپايي اتحاديې د اتمې موافقې د مسودې له لاسليکولو ډډه وکړه. بروکسل په غوسه شو؛ هيڅ ايراني تېل به اروپا ونه سپموي، دروسيې د تيلو ځای په راتلونکې مياشت کې د غير منطقي حد لاندې لګول کېږي .

اواشنګټن په غوسه شو ځکه چې دا د اوپيک دويشلو لپاره په داخلي تاوتریخوالو شرط لګوي .

پورتنیو ټولو ته په پام سره، د حيرانتيا خبره نده چې د متحده ايالاتو "نيک ټانک لينډ" د بي سري مرغانو د ډلې په څير چلند کوي.

په BRICS کې د ګډون لپاره قطار

په تېر سپتمبر کې په سمرقند کې د شانګهای د همکارۍ سازمان (SCO) په سرمشريزه کې، دا لا دمخه ټولو لوبغاړو ته روښانه شوې وه چې څنګه امپراتورۍ خپلو نږدې متحدينو ته زيان رسوي

او څنګه، په ورته وخت کې، د ناتو کمه ساحه د دننه په دښمن باندې د تمرکز سره، په دوامداره توګه د منځنۍ اتباعو سره د دوه اړخيز جنګ - ها بېرېد او بل ډول - د امپرياليزم د سيالانو روسيه او په مقابل کې د بشپړ اطاعت تر شا د تالاشۍ په لور حرکت کوي. چين اوس يې په سمرقند کې د چين له ولسمشر شي جينپينګ سره پرتله کړې چې چين او روسيه يې په ګډه د لور پورو "مسؤليتونو نړيوال قدرتونو" په توګه وړاندې کوي چې د څو قطبي ظهور د خوندي کولو په لټه کې دي

سمرقند د روسيې او هند تر منځ د ستراتيژيکو سياسي ملګرتيا بيا هم ټينګار وکړ (د هند لومړي وزير نريندرا مودي دا يوه نه ماتيدونکې ملګرتيا وبلله) دا په مسکو کې تيره اونۍ د لاوروف او د هغه د هندي سيال سوبرامانيم جي شنکر تر منځ د ليدني لخوا تاييد شو .

لاوروف په هره مهمه برخه کې د ستراتيژيکو همکاريو ستاينه وکړه - سياست، سوداګرۍ او اقتصاد، پانګه اچونه، او ټيکنالوژي، او همدارنګه د ملګرو ملتونو امنيت شورا، BRICS، SCO او G20 کې "نږدې همغږي شوي اقدامات".

د بريکس په اړه، په خورا مهم ډول، لاوروف تاييد کړه چې د ايران په ګډون "تر سلو زيات هيوادونه" د غړيتوب لپاره په ليکه کې دي: "مور تمه لرو چې د معيارونو او اصولو همغږي کولو لپاره کار وکړو چې د BRICS پراختيا ته اړتيا لري ترڅو ډير وخت ونه نيسي ."

مگر لومړی، پنځه غړي باید د پراخ شوي +BRICS ځمکنی ماتونکي اغیزې تحلیل کړي .
یوځل بیا: برعکس، دې پرمختګونو ته د اروپایي اتحادیې "ځواب" څه دی؟ د ایران په وړاندې د یو بل
بنديزونو کڅوړې سره راځي، چارواکي او ادارې په نښه کوي چې "امنیتي چارو سره تړاو لري" او
همدارنگه شرکتونه د دوی د "تاوتریخوالی او جبر" له امله په نښه کوي .

ډیپلوماسي"، ډله ایز لویدیځ ستایل، په سختی سره د ځورونې په توګه راجستر کيږي. بېرته
رښتیني اقتصاد ته – لکه څنګه چې د ګازو په ډګر کې – د روسیې، ایران او ترکیې ملي ګټې په
زیاتیدونکي توګه سره تړلي دي. او دا به په سوريه، عراق او لیبیا کې په پرمختګونو اغیزه وکړي، او
په راتلونکي کال کې به د اردوغان د بیا انتخابولو لپاره یو مهم عامل وي .

لکه څنګه چې دا ولار دی، ریاض د ټولو عملي موخو لپاره د +OPEC له لارې د واښکتنې په
وړاندې په زړه پورې 180 درجې تمرین ترسره کړ. دا کیدای شي حتی په یو اړخیزه توګه، د عربي
ګټو د یووالي پروسې پیل وي، چې د مسکو لخوا الرښوونه کيږي په عصري تاریخ کې عجیب شیان
پېښ شوي. اوس داسې ښکاري چې عربي نړۍ په پای کې د ګواډ سره یوځای کیدو ته چمتو شي چې
واقعیا مهم دي: روسیه، هند، چین او ایران.

----- **په درناوي «18-11-2022»**